Gemeentefonds

Adviescommissie Control en Financiën 5 november 2026

Freek Verbakel

Gemeente Utrecht

Inhoud

- Volume-accres
- Prijs-accres
- Eigen groei vs landelijke groei
- Taakmutaties

Volumeaccres

- Voorheen: trap op – trap af (ontwikkeling met rijksuitgaven)
  - Compensatie voor zowel volume als prijs
- Vanaf 2024: koppeling aan gemiddelde BBP groei over 8 jaar
  - Alleen volumedeel
- Vanwege 8-jaars gemiddelde kent jaarlijkse groei veel minder uitschieters
- (Volume)Accres wordt gebruikt voor dekking diverse ontwikkelingen én voor dekking loon/prijsstijgingen (50/50)
- Meicirculaire 26: volumeaccres positief in ’27 en ‘28; negatief in ‘29 en ’30
- Septembercirculaire ’26: volumeaccres licht positief voor ’29 en ‘30

Prijsaccres

- Voorheen: trap op – trap af (ontwikkeling met rijksuitgaven)
  - Compensatie voor zowel volume als prijs
- Vanaf 2024: koppeling aan prijsmutatie van het BBP
  - Cpb raamt het pBBP jaarlijks in voor- en najaar
  - Raming in jaar t voor t+1
  - In voorjaar t+1 wordt raming voor dat jaar vastgesteld en muteert niet meer
  - In jaren met grote prijsschokken: nadeel
  - Onze eigen loon/prijsstijgingen kunnen afwijken van pBBP ontwikkeling
  - Incidenteel voor/nadeel
  - Gesloten systeem: wat we krijgen aan pBBP in €, geven we ook uit daaraan
  - Meicirculaire: € 35 mln. structureel beschikbaar
  - Septembercirculaire: € 6 mln. aflopend naar € 4 mln. extra

Groei van de stad vs landelijke groei (1)

- Gemeentefonds wordt verdeeld over 35 verdeelmaatstaven
- Utrecht is een (snel) groeiende gemeente
- Voorafgaand aan VJN actualisatie van onze inwoners/woningen/etc.
- Voorheen alleen voor jaar t, t+1 en t+2 en daarna constant
- Omdat de lasten van de groei voor t+3 wel in de begroting staan: nu ook actualisatie voor t+3 en t+4
- Klein risico: als we minder hard (of harder) groeien dan gedacht: raming bijstellen
- Coalitieakkoord: extra opbrengst door groei van € 5 mln. cumulatief en structureel

Groei van de stad vs landelijke groei (2)

- Rest van Nederland groeit ook
- Omvang gemeentefonds verandert daardoor niet
- Heeft wel impact op de verdeling van de ‘koek’:
  - Als rest van NL harder groeit dan Utrecht, krijgen we relatief kleiner aandeel
  - Groeien wij harder: groter aandeel van de koek
- Risico: lastig in te schatten of rest van NL harder groeit dan wij
- Kan bij mei en/of septembercirculaire leiden tot licht negatieve bijstelling
- Meicirculaire 2026: € 6 mln. voordeel
- Septembercirculaire 2026: € 2 mln. nadeel

Taakmutaties

- Wanneer we extra taken moeten uitvoeren (of zwaardere taken):
  - Geld volgt taak (art. 2 FVW)
  - Extra geld voor die taak in gemeentefonds
  - Vrij besteedbaar, geen bestedingsverplichting
  - Gebruikelijk om taakmutaties 1 op 1 door te zetten voor het doel waar we het voor krijgen: overwegend budgettair neutraal